

Sygnatura akt III C 1634/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

S., dnia 29 grudnia 2016 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący - SSR Magdalena Głogowska

Protokolant: Marika Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2016 r. w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa P. P. (1), P. P. (2)

przeciwko K. T.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. oddala powództwo;

II. uchyla postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 30 października 2015 r. o udzieleniu powodom zabezpieczenia roszczenia;

III. odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu;

IV. przyznaje radcy prawnemu S. N. od Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie kwotę 2.214 zł (dwóch tysięcy dwustu czternastu złotych), w tym podatek VAT w stawce 23% wynoszący 414 zł (czteryście czternaście złotych), tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu małoletniemu pozwanemu K. T..

Sygnatura akt III C 1634/15

UZASADNIENIE

wyroku w postępowaniu zwykłym

Pozwem z dnia 23 października 2015 roku powodowie P. P. (1) i P. P. (2) wytoczyli przeciwko małoletniemu pozwanemu K. T. zastępowanemu przez matkę M. T. powództwo o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powodów **umowy darowizny z dnia 25 listopada 2013 r.**, na podstawie której dłużnik powodów R. T. darował swojemu małoletniemu synowi K. T. udział do (...) części w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) w Gminie D., objętą księgą wieczystą nr (...) oraz lokal mieszkalny nr (...) położony w (...) przy ul. (...) wraz z udziałem we wspólnych częściach budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego oraz w prawie własności gruntu, dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...) - dla ochrony wiarygodności przysługującej powodom w stosunku do R. T. w kwocie 6.633 zł, stwierdzonej wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2014 r. sygn. akt III C 1215/15. Uzasadniając pozew wskazano, że prowadzona przeciwko dłużnikowi egzekucja jest bezskuteczna, a w wyniku dokonanej nieodpłatnej czynności prawnej stał się on bardziej niewypłacalny.

Na skutek złożonego przez powodów wniosku o udzielenie zabezpieczenia, postanowieniem tego sądu z dnia 30 października 2015 r. uwzględniono przedmiotowy wniosek ustanawiając zakaz zbywania powyższej nieruchomości przez obowiązanego K. T..

W odpowiedzi na pozew (k. 57) strona pozwana nie zgodziła się z jego żądaniem i zaprzeczyła, aby dłużnik stał się niewypłacalny oraz podejmował zabiegi w celu uniemożliwienia prowadzenia egzekucji, albowiem – jak podniosła – dłużnik otrzymał w kwietniu 2013 r., po swoim zmarłym ojcu, część działki.

W piśmie procesowym z dnia 25 lutego 2016 r. (k. 76 i n.), stanowiącym uzupełnienie stanowiska strony pozwanej, wyznaczony z urzędu zawodowy pełnomocnik wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Oświadczył nadto, że wnosi o przyznanie kosztów nieopłaconej w całości ani w części pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Strona pozwana podniosła, że powodowie nie wykazali przesłanek zasadności skargi pauliańskiej, przede wszystkim niewypłacalności dłużnika, gdyż nie wystąpili o tak podstawową czynność, jak wyjawienie majątku dłużnika, którą to czynność podpowiadał im komornik, a dłużnik nie jest, zdaniem strony pozwanej, niewypłacalny, ponieważ posiada majątek uzyskany w spadku po ojcu zmarłym w dniu 21 kwietnia 2013 r., obejmujący m.in. nieruchomości gruntowe położone w (...). Brak jakichkolwiek informacji o długach spadkowych, spadkodawca nie pozostawił testamentu, za życia miał wspólność małżeńską, a więc spadek obejmuje co najmniej 1/2 wartości tych działek, a kręgu spadkobierców są żona zmarłego, dłużnik i jego siostra, z ustawy wszyscy dziedziczą w częściach równych, a więc udział spadkowy dłużnika to (...)części owych działek, ustalony przez biegłego na potrzeby postępowania o zniesienie współwłasności na kwotę 33.623,55 zł. Powodowie legitymują się interesem prawnym w stwierdzeniu nabycia spadku i mogli złożyć stosowny wniosek. Ponadto, świadomość istnienia bezspornej wierzytelności dłużnik mógł mieć dopiero w 2014 r. kiedy to został złożony pozew, a kwestionowanej przez powodów czynności dokonał on wcześniej, bo w 2013 r. Kolejne argumenty przedstawione przez stronę pozwaną znajdują się w dalszej części uzasadnienia przedmiotowego pisma. Pozwany wniósł o uchylenie zabezpieczenia precyzując w dalszym toku sprawy, że wniosek ma być rozpoznany po przeprowadzeniu materiału z osobowych źródeł dowodowych (wniosek k. 82, zobowiązanie k. 152, odpowiedź k. 159).

Na rozprawie w dniu 22 grudnia 2016 r. pełnomocnik powodów wskazał, że z uwagi na treść art. 528 k.c., przy czynności nieodpłatnej świadomość pokrzywdzenia wierzycieli nie musi zaistnieć po stronie obdarowanej. Wskazanie majątku w sposób tak ogólny - poprzez wskazanie bliżej nieokreślonych składników masy spadkowej, nie wypełnia dyspozycji art. 533 k.c. w zakresie pozwalającym trzeciodłużnikowi na zwolnienie się ze zobowiązania w stosunku do wierzyciela pierwotnego dłużnika. Istnienie masy nie oznacza, że świadek jest spadkobiercą. Strona pozwana mogła zainicjować postępowanie spadkowe. Nie ma zatem majątku prawnie osiągalnego przez wierzyciela dłużnika. Nie zostało wykazane ani to czy jest testament, ani nie zostali zawnioskowani pozostali spadkobiercy, a zatem czy i jaki majątek ma dłużnik. Z ostrożności procesowej gdyby Sąd nie podzielił stanowiska powodów co do braku przesłanek z art. 533 k.c., wniósł o nieobciążanie powodów kosztami procesu z uwagi na specyfikę tego postępowania i brak wiedzy powodów o masie spadkowej przed wytoczeniem powództwa. Podniósł dodatkowo, że w razie ewentualnej egzekucji pierwszeństwo zaspokojenia będą miały wierzytelności funduszu alimentacyjnego wobec dłużnika.

Pełnomocnik pozwanego podniósł, jak uprzednio, brak niewypłacalności dłużnika wskazując, że istnieje majątek, z którego powodowie mogliby uzyskać zaspokojenie. Jak podał, zgodnie z art. 922 k.c., przejście praw majątkowych nastąpiło z chwilą śmierci spadkodawcy. Wierzyciele spadkobiercy również mogli zainicjować postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku. Majątek dłużnika został sprecyzowany dokumentami załączonymi do pisma strony pozwanej. Jest księga wieczysta i opinia biegłego. Powołał się także na zasady współżycia społecznego i z ostrożności procesowej wniósł o zastosowanie art. 102 k.p.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Małoletni pozwany K. T. jest jednym z trojga dzieci M. T. i R. T., rozwiedzionych małżonków, których małżeństwo ustało na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 23 października 2013 r., w którym miejsce pobytu dzieci ustalono przy matce, a ojca małych obciążono obowiązkiem alimentacyjnym w kwocie po 600 zł miesięcznie na każde dziecko, poczynając od uprawomocnienia się wyroku, co nastąpiło z dniem 14 listopada 2013 r.

R. T. jest alkoholikiem. Gdy w przeszłości, w latach 2008 – 2014, prowadził działalność gospodarczą, wskutek choroby alkoholowej wpadł w problemy finansowe i w latach 2012/2013 popadł w długi, choć już chyba w 2010 r.

nie był w stanie spłacać rat leasingowych. Kolejno powstawały długi wobec M., a także kontrahentów, m.in. wobec powodów z tytułu zakupu materiałów z ich hurtowni, za które nie zapłacił. Bał się, że przepije to, co ma, a ponieważ chciał, żeby wszystkie jego dzieci były zabezpieczone na przyszłość, postanowił przepisać najmłodszemu z nich K. T. (dwóch starszych synów zostało już zabezpieczonych) mieszkanie przy ul. (...) w Gminie D.. Miał już wtedy dług z niespłacanych rat leasingowych za samochód oraz zablokowane konto w M. z uwagi na debet. Był karany sędawnie za kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości, ma do odbycia 10 miesięcy kary pozbawienia wolności, jest stolarzem, ale od 4 lat, z powodu choroby alkoholowej, nie osiąga stałych dochodów. Nie wywiązuje się od początku z ustalonego obowiązku alimentacyjnego. Alimenty wypłaca fundusz. Gdy coś zarobił, częściowo spłacał swoje długi a resztę przepijał. Miał samochód F. (...), użyczył go koledze, wobec którego też miał długi, po czym kolega wyjechał i samochód przypadł.

Ojciec R. T.Z. T.zmarł (...)przed śmiercią pozostawał w związku małżeńskim, miał z żoną na współwłasności małżeńskiej dwie działki rolne w (...)o numerach (...)o wartości 93 456 zł i (...) o wartości 108 366 zł, nie miał długów, a testamentu nie pozostawił. Spadkobiercami ustawowymi przypadającej po nim 1/2 części w prawie własności ww. działek są żona i dwoje dzieci zmarłego – R. T.oraz jego siostra G. Ł..

Dowód: zeznania świadka R. T. k. 200-202, zeznania M. T. w charakterze strony pozwanej k. 202-203, odpis wyroku rozwodowego k. 118, decyzja o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego k. 49-49v, odpis aktu zgonu k. 83, wydruk z księgi wieczystej k. 84-88, opinia biegłego sporządzona do sprawy II Ns 1911/09 dotycząca wyceny nieruchomości gruntowej k. 89-111, informacja z (...) k. 117, kopia odpisu aktu urodzenia małoletniego pozwanego k. 22, kopia odpisu skróconego aktu małżeństwa rodziców pozwanego k. 23.

Wyrok zaoczny z dnia 15 grudnia 2014 r. wydany na skutek pozwu z dnia 10 marca 2014 r. przez tut. sąd w sprawie o sygn. akt III C 1215/14, zasądający od pozwanego R. T. na rzecz powodów P. P. (2) i P. P. (1) solidarnie kwotę 5.100 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 października 2013 r. oraz kosztami procesu w kwocie 1.467 zł, dotyczył zamówienia materiałów dokonanego przez R. T. w dniu 01 lutego 2013 r. i objętego fakturą VAT z dnia 13 października 2013 r.

Dowód: dokumenty w aktach sprawy III C 1215/14, w tym pozew k. 15-20, zamówienie z dnia 01 lutego 2013 r. k. 25-26, faktura k. 29, wyrok k. 53, stwierdzenie prawomocności k. 57.

Postępowanie egzekucyjne Km 1005/15, wszczęte przeciwko R. T.na podstawie ww. wyroku zaocznego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 25 lutego 2015 r., nie doprowadziło do wyegzekwowania należności. Komornik wezwał dłużnika do złożenia oświadczenia o stanie majątkowym, zajął samochód dłużnika F. (...), którego miejsca postojowania nie zdołano jednak ustalić. Rozpytanie domownika pod adresem zamieszkania dłużnika pozwoliło na ustalenie, że dłużnik popadł w nałóg alkoholowy i nie wiadomo z czego się utrzymuje, jego samochód został zniszczony, a jeszcze nie jest spłacony. Komornik ustalił, że dłużnik nie jest nigdzie zatrudniony, nie pobiera świadczenia emerytalno - rentowego, nie ustalono składników jego majątku podlegających zajęciu, został on wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej, a zajęcie wierzytelności w urzędzie skarbowym okazało się bezskuteczne z uwagi na brak nadpłaty podatku, jak również bezskutecznym było zajęcie rachunku bankowego. Pismem z dnia 15 września 2015 r. komornik pouczył wierzyciela o wystąpieniu z wnioskiem do sądu o wyjawienie majątku dłużnika, jak również poinformował o darowiznie dokonanej przez dłużnika na rzecz K. T.. W dniu 16 września 2015 r. do komornika stawił się dłużnik i oświadczył, że utrzymuje się z prac dorywczych, nie jest właścicielem nieruchomości, jest dłużnikiem alimentacyjnym egzekwowanym przez innego komornika, samochód dłużnika znajduje się gdzieś w (...)lub (...), nie posiada on żadnych składników majątkowych mogących być przedmiotem egzekucji, został skierowany na leczenie odwykowe i nie zadeklarował żadnych wpłat.

Dowód: dokumenty w aktach komorniczych Km 1005/15, w tym wniosek egzekucyjny z tytułem wykonawczym k. 1-2v, zajęcie wierzytelności k. 11, wezwanie dłużnika k. 12, informacja z CEiDG k. 15, informacja z ZUS k. 17, protokół zajęcia pojazdu k. 27, informacja z CEPiK k. 28, protokół z czynności k. 35, wysłuchanie wierzyciela przed umorzeniem egzekucji k. 36-36v, protokół wysłuchania dłużnika k. 37, kopia dowodu rejestracyjnego pojazdu F. (...).k. 116.

Umowa darowizny, na mocy której dłużnik R. T. podarował swojemu małoletniemu synowi K. T., bez żadnego obciążenia obdarowanego, udział do 6.915/147.910 części w prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) w Gminie D., objętą księgą wieczystą nr (...) oraz lokal mieszkalny nr (...) położony w (...) przy ul. (...) wraz z udziałem we wspólnych częściach budynku mieszkalnego, budynku gospodarczego oraz w prawie własności gruntu, dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...), została zawarta w dniu 25 listopada 2013 r. w S. przed notariuszem G. O., rep. (...)

Bezsporne, a nadto dowód: kopia umowy k. 10-14, informacja z ksiąg wieczystych k. 15-21, akta księgi wieczystej (...), w tym oryginał wypisu aktu notarialnego – umowy darowizny rep. (...) k. 17-19, akta księgi wieczystej nr (...)(dawna (...)).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

Powodowie poszukiwali ochrony prawnej na podstawie art. 527 - 529 k.c., natomiast w ocenie sądu zaistniały przesłanki wskazane w art. 533 k.c., skutkujące zwolnieniem pozwanego, będącego osobą trzecią, od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela z uwagi na wskazanie mienia dłużnika wystarczającego do zaspokojenia wierzyciela.

Zgodnie z treścią art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

W myśl przepisu art. 527 § 2 k.c., czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeśli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

W myśl przepisu art. 527 § 3 k.c., jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Z kolei zgodnie z treścią art. 528 k.c., jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W myśl przepisu art. 529 k.c., jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Z przywołanych regulacji wynika, że wierzyciel ma prawo domagać się uznania czynności prawnej dokonanej przez dłużnika za bezskuteczną wobec siebie w razie kumulatywnego spełnienia się następujących przesłanek: istnienia wierzytelności względem dłużnika, dokonania czynności prawnej przez dłużnika z osobą trzecią, dokonania tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, uzyskania w jej następstwie korzyści majątkowej przez osobę trzecią, wiedzy osoby trzeciej o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, chyba że stan tej wiedzy jest prawnie obojętny, jak w przypadku wskazanym w art. 528 k.c., gdy przysporzenie korzyści majątkowej na rzecz osoby trzeciej następuje nieodpłatnie. Dodatkowo, jeśli w chwili dokonania kwestionowanej czynności prawnej dłużnik był niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w następstwie jej dokonania, ustawodawca przewiduje domniemanie z art. 529, działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W ocenie sądu powodowie wykazali wszystkie okoliczności objęte wyżej przepisami, jednakże strona pozwana podjęła obronę procesową tamując możliwość skorzystania przez powodów z instytucji skargi pauliańskiej, gdyż wskazała, iż dłużnik otrzymał spadek.

Przystępując do rozważań w pierwszej kolejności wskazać należy, że przy odtwarzaniu ustaleń faktycznych sąd oparł się na dowodach z dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron, jak również z osobowych źródeł dowodowych w zakresie, w jakim te dowody korespondowały ze sobą i z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie.

Bezspornym jest dokonanie przez dłużnika powodów darowizny nieobciążonej na rzecz pozwanego, będącego małoletnim synem dłużnika, dotyczącej prawa własności lokalu wraz z prawami związanymi oraz udziału w prawie własności nieruchomości gruntowej. Czynność ta miała miejsce w dniu 25 listopada 2013 r.

W dacie dokonania tej czynności dłużnik miał już problemy finansowe, gdyż w latach 2012/2013 popadł w długi będące konsekwencją jego choroby alkoholowej, a już od 2010 r. nie był w stanie spłacać rat leasingowych za samochód. Okoliczności te wynikają z zeznań świadka R. T. zawnioskowanego przez stronę pozwaną, a żadna ze stron nie odniosła się krytycznie do ich treści, w aspekcie wiarygodności tego świadka.

Nie ma znaczenia okoliczność czy dłużnik, dokonując darowizny, miał zamiar zabezpieczyć swoje dziecko i czy zamierzał to uczynić dużo wcześniej, bo z punktu widzenia prawa liczy się faktyczna data dokonania tej czynności na tle sytuacji dłużnika w czasie jej dokonania i w jej następstwie. Podejmując decyzję o dokonaniu darowizny R. T. miał już problemy finansowe w postaci niespłacanych zobowiązań. Nie ma znaczenia czy w dacie darowizny był już wydany przeciwko dłużnikowi wyrok w sprawie wytoczonej przez powodów o zapłatę za zamówione przez dłużnika materiały, gdyż świadomość działania z pokrzywdzeniem wierzycieli nie musi odnosić się do tego konkretnego wierzyciela, który dochodzi swoich praw w drodze skargi pauliańskiej, lecz do wierzycieli dłużnika w ogóle, a polega ona na tym, że dłużnik obejmuje swoją świadomością, że dokonana przez niego czynność prawna z osobą trzecią może uniemożliwić lub utrudnić, choćby poprzez odwleczenie w czasie, zaspokojenie jego wierzycieli. Nie budzi wątpliwości, że w dacie dokonania darowizny dłużnik miał świadomość swoich trudności finansowych, przekładających się na niepowodzenie jego działalności gospodarczej, a wynikających z choroby alkoholowej dłużnika. Sam zeznał, że gdy coś zarobił, spłacał część długów, a resztę pieniędzy przepijał. Okoliczność podana przez dłużnika, że bał się, że wszystko przepije, wobec czego chciał zabezpieczyć dziecko i dlatego darował mu mieszkanie, nie zmienia stanu świadomości dłużnika. Jeśli nawet celem ojca było zabezpieczenie interesu jego dziecka przed skutkami alkoholizmu swojego ojca, to nie zmienia to faktu, że w tym czasie darczyńca wiedział, że ma długi i problemy z ich spłatą.

Powyższe rozważania mogą zostać uznane za zbędne, z uwagi na treść wprowadzonego przez ustawodawcę, na korzyść wierzyciela, domniemania z art. 529 k.c., jednak sąd poczynił je, by podkreślić, że pozwany nie tylko nie obalił tego domniemania, ale naprowadził dowody potwierdzające wnioski z niego płynące.

Zdaniem sądu, nie może budzić wątpliwości, że art. 529 k.c. znajduje w niniejszej sprawie zastosowanie, a to dlatego, że powodowie nie byli w dacie darowizny jedynymi wierzycielami dłużnika. Byli i nadal nimi są małoletnie dzieci dłużnika oraz fundusz alimentacyjny, który w zastępstwie dłużnika wypłaca świadczenia alimentacyjne. Fakty te pozostają poza sporem – matka małoletniego pozwanego w istocie, od dłuższego czasu, pobiera rzeczony świadczenia właśnie z funduszu alimentacyjnego, a dzieci byłych małżonków generują bieżące koszty utrzymania aż do chwili, gdy osiągną zdolność do samodzielnego utrzymania się, co nie nastąpi w najbliższym czasie, choćby z uwagi na wiek wierzycieli alimentacyjnych (zob. wyrok rozwodowy k. 118 i wskazane tam daty urodzenia małoletnich: 2000, 2006 i 2009 rok). Gdy dłużnik darował pozwanemu majątek nieruchomy, wiedział, że spoczywające na nim zobowiązanie alimentacyjne wynosi 1.800 zł miesięcznie, co również nie może budzić wątpliwości z uwagi na fakt, że wyrok rozwodowy uprawomocnił się w dniu 14.11.2013 r., tj. przed datą dokonania darowizny (25.11.2013 r.). Dłużnik wiedział również o niespłacanych od 2010 roku ratach leasingowych oraz o zablokowanym koncie w M.z uwagi na debet. Wprawdzie nie jest możliwym, na gruncie zaoferowanego przez strony materiału dowodowego, ustalenie wysokości zadłużeń R. T. w dacie dokonania darowizny, tym niemniej, nie może budzić wątpliwości, że wyzbywając

się wartościowych praw dotyczących nieruchomości naraził wierzycieli na brak zaspokojenia. W efekcie tej czynności wyzbył się majątku przynajmniej na kwotę 160.000 zł – taką kwotę deklarował w umowie darowizny (zob. § 8 umowy – kopia k. 12). Z pewnością, gdyby tego nie uczynił, droga do zaspokojenia jego wierzycieli byłaby znacznie łatwiejsza. Niewypłacalność dłużnika nie musi istnieć w chwili darowizny. Wystarczy, że powstanie w jej następstwie, z czym mamy do czynienia w rozpatrywanej sprawie. W takim przypadku, wierzyciel korzysta z przewidzianego w art. 529 k.c. domniemania działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd, wobec nieobalenia go w żaden sposób przez stronę pozwaną uznał, że taką świadomość dłużnik posiadał. Dodać trzeba, że wierzycelność powodów powstała zanim doszło do zawarcia kwestionowanego aktu notarialnego. Jak wynika bowiem z akt III C 1215/14, zamówienie złożone przez dłużnika pochodziło z lutego 2013 r. a faktura do zapłaty za to zamówienie z października 2013 r. Dłużnik doskonale zatem wiedział, że kupił coś od powodów, za co nie zapłacił. Okoliczność, co już sygnalizowano, że w tym czasie nie zapadł jeszcze wyrok, pozostaje bez znaczenia, gdyż dłużnik nie kwestionował tej wierzycelności co do zasady ani co do wysokości, a co więcej, w toku niniejszej sprawy, zeznając w charakterze świadka, wskazał na istnienie tego długu wobec powodów. Sytuacja majątkowa dłużnika po dokonaniu darowizny, wykazana przed sądem w zakresie pasywów dłużnika tylko częściowo (treść zeznań świadka wskazuje, że ma on jeszcze innych wierzycieli poza powodami i swoimi dziećmi), pokazuje, że jego długi stale rosną i daleko przekraczają stan czynny spadku po ojcu dłużnika. Same alimenty należne za okres ostatnich trzech lat, które upłynęły już od daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego, to kwota 64.800 zł (1.800 x 36 miesięcy). Zobowiązania wobec powodów to ponad 6.000 zł. Już tylko te dwa tytuły stanowią łącznie ponad 70.000 zł, a alimenty powiększają się o świadczenie bieżące, odsetki biegną od wierzycelności z obu wskazanych tytułów, a do tego dochodzą jeszcze koszty egzekucyjne. Natomiast udział spadkowy dłużnika, przy założeniu dziedziczenia ustawowego i braku innych dzieci zmarłego (1/3 z 1/2 prawa własności dwóch działek w (...)) to niespełna 35.000 zł (zob. k. 108v z wyszczególnieniem wartości działek rodziców dłużnika) przy założeniu, że wartość udziałów w działkach drogowych i ciągach komunikacyjnych jest w tej kwocie wliczona, bo jeśli nie i podlega ona dodaniu, to wówczas udział spadkowy dłużnika wynosi około 39.500 zł. Pokazuje to, że stan aktywów dłużnika jest znacznie niższy niż stan jego zobowiązań. Jest on zatem niewypłacalny, a przyczyną tego stanu rzeczy jest wyzbycie się wartościowego majątku nieruchomego wskutek czynności prawnej dokonanej z osobą trzecią (małoletnim pozwanym), która w wyniku tej czynności uzyskała znaczną korzyść majątkową. Nie ma przy tym znaczenia czy osoba trzecia wiedziała lub mogła się dowiedzieć o tym, jaka jest sytuacja dłużnika i że działa on ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, albowiem z uwagi na nieodpłatny charakter czynności, z jakim mamy do czynienia w niniejszej sprawie ustawodawca przyjął, że stan tej wiedzy jest prawnie irrelevantny (art. 528 k.c.).

Powyższe prowadzi do wniosku, że dłużnik dokonał z osobą trzecią - pozwanym - nieodpłatnej czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli i ze świadomością tego pokrzywdzenia, w wyniku tej czynności stał się niewypłacalny, podczas gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową.

Jednakże, okoliczności naprowadzone przez pozwanego sprawiły, że zaktualizowała się przesłanka zwolnienia pozwanego od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela, o której mowa w art. 533 k.c.

Powodowie, przed wytoczeniem powództwa w niniejszej sprawie, zainicjowali i podejmowali czynności w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie wydanego im przeciwko dłużnikowi tytułu wykonawczego. W postępowaniu egzekucyjnym wierzyciele nie posiadali wiedzy o majątku spadkowym dłużnika. Z kolei w niniejszej sprawie nie wykazali, aby wystąpili z wnioskiem o wyjawienie majątku, co podpowiadał im komornik pismem z dnia 15 września 2015 r. Wiedzę o spadku przypadającym dłużnikowi powodowie pozyskali dopiero w rezultacie zrealizowania przez pozwanego w niniejszej sprawie prawa do obrony. Mienie, z którego powodowie mogą dochodzić zaspokojenia, zostało zindywidualizowane co do tożsamości oraz co do wartości, poprzez przedłożenie zarówno odpisu z księgi wieczystej, jak i opinii biegłego dokonującego wyceny wartości nieruchomości, w której ujęto również działki rodziców dłużnika. Strona powodowa nie zakwestionowała przedmiotowej opinii (k. 151 i 203), wobec czego wniosek dowodowy pozwanego o zasięgnięcie opinii biegłych w niniejszej sprawie (k. 77) został cofnięty, jako bezprzedmiotowy (k. 203). Wartość nieruchomości należących do rodziców dłużnika pozostaje zatem poza sporem.

Strona powodowa zakwestionowała natomiast ziszczenie się przesłanek z art. 533 k.c., co przytoczono w części wstępnej uzasadnienia. W ocenie sądu, argumentacja powodów nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodzić należy się bowiem z argumentacją pozwanego, iż spadkobierca nabywa spadek z chwilą jego otwarcia, tj. z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 i 925 k.c.). Z kolei, powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu (art. 926 k.c.). Strona pozwana naprowadziła dowody z zeznań świadka R. T. (k. 202) oraz zeznań strony pozwanej (k. 203), z których wynika, że spadkodawca nie sporządził testamentu. Jednocześnie został wskazany krąg spadkobierców ustawowych (żona zmarłego i dwoje dzieci, w tym dłużnik). Jeśli strona powodowa kwestionuje ustawowy sposób dziedziczenia i krąg spadkobierców, winna wykazać to przeciwdowodem, czego nie uczyniła, albowiem nie naprowadziła żadnego dowodu. Jednocześnie, pomimo posiadania, jako wierzyciel spadkobiercy, interesu prawnego w złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku nie wykazała, aby podjęła taką czynność. Co za tym idzie, brak było podstaw do odmiennych ustaleń co do sposobu dziedziczenia, niż wynikający z treści zeznań przesłuchanych w sprawie osób. Tytułem wyczerpania zagadnienia można dodać, że, w ocenie sądu, zadośćuczynienie przesłance wskazania wierzycielowi mienia wystarczającego do zaspokojenia wierzyciela nie wymaga, w przypadku mienia będącego majątkiem spadkowym, przedstawienia przez pozwanego (osobę trzecią) postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Postanowienie takie jest dowodem z dokumentu urzędowego, a zeznania dowodem ze źródeł osobowych. Każdy z tych dowodów jest dopuszczalny i podlega swobodnej ocenie sądu, której w rozpoznawanej sprawie sąd dokonał. Dodać trzeba, że postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku ma charakter deklaratoryjny, a nie prawnokształtujący, gdyż spadek przechodzi na spadkobierców przez sam fakt śmierci spadkodawcy, bez względu na to czy zapadło postanowienie stwierdzeniowe.

Kierując się powyższymi rozważaniami sąd przyjął, iż pozwany wskazał wierzycielom mienie dłużnika, wystarczające do ich zaspokojenia. Wierzytelność przysługująca powodom, której ochrony poszukiwali w skardze pauliańskiej, jest bowiem znacznie niższa niż wartość udziału spadkowego dłużnika. W ocenie sądu, uczynienie zadość hipotezie art. 533 k.c., nie polega na tym, by wskazane przez osobę trzecią mienie dłużnika było wystarczające do zaspokojenia wszystkich wierzycieli dłużnika, albo by wartość tego mienia, z punktu widzenia kolejności zaspokojenia wszystkich wierzycieli danego dłużnika, była wystarczająca do urzeczywistnienia interesu powodów. Po pierwsze, takie rozumienie wskazanego przepisu pozostawałoby w sprzeczności z jego językowym brzmieniem. Ustawodawca zestawia tu bowiem mienie dłużnika z wierzytelnością konkretnego wierzyciela, tego, który wniósł skargę pauliańską. Po drugie, nie ma żadnych podstaw ku temu, by przełamywać rezultat wykładni językowej. Nie zachodzi tu bowiem sprzeczność z założeniem racjonalności prawodawcy. Postępowanie wywołane skargą pauliańską toczy się pomiędzy konkretnymi stronami, z uwagi na konkretny stosunek prawny pozwanego z dłużnikiem. Nie jest to postępowanie upadłościowe, w którym do masy zgłasza się wierzytelności. Inny jest cel obu tych postępowań i inny zakres ustaleń. Ponadto, nie sposób przesądzać, że z powodu istnienia wierzytelności innych podmiotów wobec dłużnika, ich wysokości i kolejności zaspokojenia w przypadku egzekucji, powodowie mają niewielką szansę na uzyskanie zaspokojenia. Po pierwsze, sytuacja dłużnika może ulec zmianie na korzyść i może on zacząć spłacać swoje długi alimentacyjne. Po drugie, nie jest powiedziane, że inni wierzyciele dłużnika skierują swoje żądania do nieruchomości będącej przedmiotem spadku. Całkowicie nieuprawnione byłoby przyjęcie, że przez sam fakt takiego zagrożenia nie ziściły się przesłanki zwolnienia osoby trzeciej z odpowiedzialności, o których mowa w art. 533 k.c. Postępowanie sądowe wymaga dowodzenia faktów, z których wywodzi się skutki prawne, a podejrzenia określonych zdarzeń i konsekwencji nie spełniają tego wymogu i nie mogą unicestwić skuteczności prawidłowo przeprowadzonej obrony pozwanego. Z powyższych względów, na podstawie art. 533 k.c. orzeczono, jak w pkt I wyroku.

Konsekwencją uznania, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, było uchylenie zabezpieczenia, o czym sąd orzekł zgodnie z wnioskiem pozwanego po przeprowadzeniu rozprawy i dowodu ze źródeł osobowych. Skoro, w wyluszczonej powyżej ocenie sądu, roszczenie nie zostało udowodnione, to tym bardziej nie spełnia ono wymogów uprawdopodobnienia, koniecznego dla zabezpieczenia. Mając zatem na względzie, że przyczyna zabezpieczenia odpadła, na podstawie art. 742 § 1 k.p.c. orzeczono, jak w pkt II.

W pkt III, na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpiono od obciążania powodów kosztami procesu. Względy słuszności niewątpliwie tu zachodziły, albowiem powodowie, wytaczając powództwo, nie posiadali wiedzy o udziale spadkowym

dłużnika, a sam dłużnik w postępowaniu egzekucyjnym nie deklarował żadnych wpłat. Wprawdzie powodowie nie wykazali, aby wystąpili z wnioskiem o wyjawienie majątku dłużnika, to jednak z uwagi na treść wyjaśnień dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym, w których podał, że nie posiada żadnego majątku podlegającego zajęciu, trudno czynić powodom zarzut, że nie dokonali podpowiadanej przez komornika czynności. Nie mieli żadnych przesłanek ku temu, by poddawać w wątpliwość prawdziwość twierdzeń dłużnika składanych komornikowi, gdyż kwestia spadku wyjawiona została dopiero w obronie procesowej pozwanego, podjętej w sprawie niniejszej.

W pkt IV orzeczono o wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi ustanowionemu dla pozwanego z urzędu. Z uwagi na nakład pracy pełnomocnika i jego przyczynienie się do wyjaśnienia kwestii faktycznych i prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy skorzystano z prawa przyznania mu wynagrodzenia obejmującego 150% stawki minimalnej, powiększonej o podatek VAT, co uczyniono na podstawie § 2 ust. 1 i 3, § 6 pkt 4, § 15 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.).